

บทวิจารณ์หนังสือ
เรื่อง การจัดการเกี่ยวกับบอบายมุขในสังคมไทยปัจจุบัน
: แนวคิดทางพระพุทธศาสนา
เขียนโดย ชาวโรจน์ วัลย์เมธี

พระมหาบุญส่ง สิริภทโท (รูปจันทร์)

PhamahaBunsong Siriphattho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

บทนำ

บทความที่ผู้วิจารณ์จะนำมาวิจารณ์ต่อไปนี้มีชื่อเรียกว่า “การจัดการเกี่ยวกับบอบายมุขในสังคมไทยปัจจุบัน : แนวคิดทางพระพุทธศาสนา” (ชาวโรจน์ วัลย์เมธี, 2553) เขียนโดยชาวโรจน์ วัลย์เมธี ซึ่งเป็นบทความจากโครงการวิจัย ส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยพุทธศาสนศึกษาของศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2553 มีเนื้อหาทั้งหมด 51 หน้า โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 หลักการและเหตุผล ว่าด้วยเรื่องของความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการวิจัย บทที่ 2 หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการดื่มเหล้า ว่าด้วยเรื่องของกลุ่มสิกขาบทและกลุ่มหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการดื่มสุรา บทที่ 3 การจัดการเหล้าในสังคมไทย ว่าด้วยเรื่องของนิยามความหมายของสุรา ประวัติความเป็นมาของสุราในประเทศไทย ชนิดของสุรา และนโยบายของรัฐกับสุรา บทที่ 4 แนวทางการจัดการบอบายมุขตามแนวพระพุทธศาสนา ว่าด้วยเรื่องของแนวทางด้านเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ และแนวทางตามหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และบทที่ 5 ข้อเสนอแนะ โดยที่ผู้เขียนได้กำหนดวัตถุประสงค์ ในการทำวิจัยไว้ 2 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาบอบายมุขและการแก้ปัญหาในสังคมไทยปัจจุบัน และ 2) เพื่อเสนอความเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่ดำเนินอยู่และแนวทางที่ควรจะเป็นตามหลักพระพุทธศาสนา

สำหรับวิธีการในการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้มี 2 ลักษณะ คือ 1) การศึกษาภาคเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำสอนของพระพุทธศาสนา ทั้งเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ และ 2) ศึกษาข้อมูลจากข่าวสาร และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา โดยกำหนดขอบเขตและสถานที่ทำการวิจัย เก็บข้อมูลในครั้งนี้ว่า จะศึกษาปัญหาบอบายมุขโดยเลือกปัญหาสำคัญในปัจจุบันบางปัญหา มาเป็นตัวแทนของปัญหาบอบายมุขอื่นๆ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เนื้อหา

บทความเรื่อง “การจัดการเกี่ยวกับอบายมุขในสังคมไทยปัจจุบัน : แนวคิดทางพระพุทธศาสนา” ดังกล่าวนั้น ผู้เขียนได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ว่าเป็นระบบตามระเบียบวิธีวิจัย และได้ข้อสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาปัญหาอบายมุขและการแก้ปัญหาในสังคมไทยปัจจุบัน ผู้เขียนได้ศึกษาพบว่า อบายมุข คือช่องทางแห่งความเสื่อม ปัญหาอบายมุขที่สำคัญประการหนึ่งที่ปรากฏในสังคมไทย ได้แก่ การดื่มสุรา การดื่มสุรานั้นมีมานานแล้วอยู่คู่กับสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสังคมไทยมีมุมมองต่อสุราทั้งในแง่บวกและในแง่ลบ แต่โดยทั่วไปพบว่า มีทัศนคติค่อนข้างไปในแง่ลบ การดื่มสุรานั้น มีผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมไทยในหลายๆ ด้าน เช่น 1) ผลกระทบด้านอุบัติเหตุ ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเก็บสถิติจราจรทางบกในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร พบว่า จำนวนคดีอุบัติเหตุที่มีสาเหตุจากการดื่มสุราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2543 จนถึงปี 2547 จากจำนวน 1,346 คดี ในปี 2542 เพิ่มขึ้นเป็น 9,279 คดี ในปี 2547 คิดเป็นเจ็ดเท่า ในเวลา 5 ปี และลดลงในปี 2548 จำนวน 8,062 คดี จากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเป็น 8,389 คดี ในปี 2549 2) ผลกระทบด้านความรุนแรง ผู้เขียนได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการกระทำความรุนแรงต่อสตรีในจังหวัดขอนแก่นว่า กลุ่มสตรีที่สามีดื่มฝ่ายเดียว และกลุ่มสตรีที่สตรีและสามีดื่มทั้งสองฝ่าย มีโอกาสเสี่ยงที่จะถูกกระทำ ความรุนแรง 4.27 เท่า และ 8.55 เท่า เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ทั้งสตรีและสามีไม่ดื่มทั้งคู่ และพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีและสามีที่มีผลต่อการกระทำ ความรุนแรง ได้แก่ ปริมาณการดื่มมากกว่า 5 แก้วขึ้นไปต่อครั้งและการใช้สารเสพติดขณะดื่ม 3) ผลกระทบด้านปัญหาทางเพศ พบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ส่งผลให้เกิดผลที่ตามมา เช่น การติดเชื้อ HIV และ การเกิดโรค AIDS และ 4) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

สำหรับวิธีการแก้ปัญหาคาการดื่มสุราในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น ผู้เขียนพบว่า ในยุคก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช 2475 หรือ ยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีการใช้กฎหมายควบคุมผู้ที่จะเข้ารับราชการไม่ให้มีการดื่มเหล้า ตลอดจนกำหนดห้ามคนทั่วไปไปมั่วสุมเมาสุราในพระบรมมหาราชวังซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดิน ในยุคต่อๆ มา ที่ยังปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แม้รัฐจะรับรู้ผลกระทบทางสุขภาพและสังคมจากเหล้าที่มีต่อราษฎร แต่ก็ไม่ได้มีนโยบายเชิงสังคมที่จะแก้ปัญหาเรื่องเหล้า รัฐบาลในสมัยนั้นมีแนวโน้มที่จะแก้ปัญหาเหล้า โดยใช้หลักคิดทางพาณิชย์มากกว่า กล่าวคือ รัฐเป็นผู้ผลิตเหล้าเองและส่งเสริมให้มีการบริโภคเหล้า ทำให้รัฐมีรายได้จากการเก็บภาษีสุราและเป็นนโยบายที่จะปราบปรามเหล้าเถื่อนให้หมดไป ราษฎรสามารถดื่มเหล้าที่กลั่นโดยผู้ได้รับอนุญาตจากรัฐและถูกกฎหมาย (ชวโรจน์วิไลเมธี, 2553)

ในยุคประชาธิปไตย รัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายเช่นเดียวกับยุคก่อน กล่าวคือ มาตรการทั้งปวง กำหนดขึ้นเพื่อให้เก็บรายได้เข้ารัฐให้มากที่สุด แต่น่าสนใจว่า ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2504

จนถึงปี พุทธศักราช 2546 รัฐบาลได้มีนโยบายควบคุมปัญหาทางสังคมจากการดื่มเหล้าเบื้องต้น มีกฎหมายควบคุมการดื่มเหล้าในแง่มุมต่างๆ เช่น มาตรการจำกัดเวลาซื้อขาย มาตรการจำกัดการจำหน่ายเหล้าแก่บุคคลบางลักษณะ มาตรการลดอุบัติเหตุจากการดื่มเหล้า มาตรการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติด และมาตรการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นโทษของเหล้า นอกจากนี้ยังได้เริ่มดำเนินการด้วยหลักคิดผ่านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น กำหนดให้วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ

2. การนำเสนอความเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่ดำเนินอยู่และแนวทางที่ควรจะเป็นตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้เขียนได้ทำการศึกษาพบว่า ผู้ควบคุมและจัดการปัญหาการดื่มสุรา มีรัฐบาลเป็นหลัก กลับอยู่ในฐานะผู้ผลิตเสียเอง ทั้งยังสามารถสร้างรายได้ นำมาบริหารราชการได้เป็นอย่างมาก สุราที่รัฐบาลผลิตเอง เช่น แม็โขง ก็เป็นสุราที่คนไทยนิยมดื่มด้วย กล่าวได้ว่า รัฐบาลที่ผ่านมาไม่เพียงแต่ล้มเหลวในการป้องปรามปัญหาการดื่มสุรา เพราะไม่ได้สังเกตเห็นปัญหาทางสุขภาพของสังคมที่มาจากสุรา ยิ่งกว่านั้นยังเป็นผู้ผลิตเสียเองจนมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ ซึ่งเป็นการสร้างอุปทาน (supply) สมองอุปสงค์ (demand) ที่เป็นต้นเหตุ กล่าวคือ ไม่ได้มุ่งแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และเมื่อเกิดปัญหาจากการดื่มสุราขึ้นมา รัฐบาลเองก็ต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนไม่น้อย เพื่อแก้ไขปัญหาดังนั้น ผู้เขียนจึงได้นำเสนอแนวทางการแก้ไข 2 ลักษณะคือ 1) แนวทางด้านเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) ได้แสดงความเห็นและแนะแนวทางไว้ก่อนแล้ว เศรษฐศาสตร์แนวพุทธนั้น เป็นศาสตร์ที่จะทำความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ และเน้นหลักในการดำเนินชีวิตที่เป็นทางสายกลาง ที่ท่านเรียกว่า “เศรษฐศาสตร์สายกลาง” หรือ “เศรษฐศาสตร์มีขมิ้นมาปฏิปทา” มุ่งเน้นการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเกิดความพอดี มีความพอดีหรือทางสายกลางทางเศรษฐกิจอยู่ที่ “จุดที่คุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจมาบรรจบกัน” ซึ่งเศรษฐศาสตร์แนวพุทธนี้มีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ การได้คุณภาพชีวิตที่ดี และการไม่เบียดเบียนตน การไม่เบียดเบียนผู้อื่น (ชวโรจน์ วัลย์เมธี, 2553) 2) แนวทางตามหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ผู้เขียนได้นำเสนอหลักธรรมที่เป็นช่องทางแห่งประโยชน์ [ชุ.ชา.เอกก. (ไทย) 27/84/35] ชื่อว่า “อรรถประมุข” หรือที่คนไทยรู้จักดีว่า “วัฒนธรรม” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551) ซึ่งเป็นธรรมฝ่ายกุศลที่ตรงข้ามกับฝ่ายอกุศล คือ อบายมุข และนำเสนอการใช้ธรรมะกับการบำบัดอาการติดเหล้า กรณีสำนักสงฆ์ ถ้ากระบอก

บทวิจารณ์

บทความเรื่อง “การจัดการเกี่ยวกับอบายมุขในสังคมไทยปัจจุบัน : แนวคิดทางพระพุทธศาสนา” นั้น เป็นงานวิจัยที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอบายมุขในสังคมไทย โดยเลือกศึกษาปัญหาอบายมุขเรื่องการดื่มสุราซึ่งมีผลโดยตรงกับสังคมในด้านต่างๆ มาเป็นโจทย์ในการทำวิจัย พร้อมทั้งได้นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา เป็นงานวิจัยที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน นับว่าเป็นงานวิจัยที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง เมื่อผู้วิจารณ์ได้อ่านบทความชิ้นนี้แล้วก็มิประเด็น ทั้งที่เห็นด้วยและเห็นต่างจากผู้เขียน ดังนี้ คือ

1. การตั้งโจทย์การทำวิจัย ผู้วิจารณ์เห็นด้วยกับโจทย์ของงานวิจัยชิ้นนี้ เพราะว่าเป็นการตีความกำลังเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เป็นที่ทราบกันดีว่าการดื่มสุรานั้นมีผลกระทบต่อทั้งแก่ตัวผู้ดื่มเองและแก่สังคม การดื่มสุราเป็นเหตุให้ผู้ดื่มนั้นขาดสติสัมปชัญญะ เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางแห่งความเสื่อม ปัจจุบันนี้ปัญหาพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของคนไทยไม่ใช่เรื่องธรรมดาอีกต่อไป พฤติกรรมการดื่มสุราในปัจจุบันไม่ใช่มีแค่ผู้ใหญ่ที่ดื่มสุรานั้นแต่ยังมีทั้งเด็กวัยรุ่นและเยาวชนที่ดื่มสุราเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น จึงควรที่จะมีแนวทางในการจัดการกับปัญหาการดื่มสุรานี้อย่างเป็นระบบ

2. ผลของการวิจัย ผู้วิจารณ์เห็นด้วยกับผลของการวิจัยในงานวิจัยชิ้นนี้ เพราะว่างานวิจัยชิ้นนี้สามารถตอบโจทย์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้เขียนได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและเสนอแนวทางการแก้ไข 2 ลักษณะ คือ แนวทางด้านเศรษฐศาสตร์แนวพุทธและแนวทางตามหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ผู้ที่ได้อ่านงานวิจัยชิ้นนี้แล้วสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าผู้วิจารณ์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับผู้เขียน แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่ผู้วิจารณ์เห็นต่างจากผู้เขียนบทความชิ้นนี้ คือ

1. การตั้งชื่อเรื่อง ผู้เขียนได้ตั้งชื่อเรื่องว่า “การจัดการเกี่ยวกับอบายมุขในสังคมไทยปัจจุบัน : แนวคิดทางพระพุทธศาสนา” โดยผู้เขียนมีจุดประสงค์ต้องการจะศึกษาปัญหาอบายมุข ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จึงได้กำหนดขอบเขตเลือกศึกษาปัญหาสำคัญคือการดื่มสุรามาเป็นตัวแทนของอบายมุขอื่นๆ (ชวโรจน์ วัลย์เมธี, 2553) ได้นำเสนอข้อมูลในงานวิจัยเกือบทั้งหมดในเรื่องของปัญหาการดื่มสุรา บทที่ 2 กล่าวถึงหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการดื่มสุรา บทที่ 3 กล่าวถึงการจัดการเหล้าในสังคมไทย แต่ในบทที่ 4 กลับมากล่าวถึงแนวทางการจัดการอบายมุขตามแนวพระพุทธศาสนา ประเด็นนี้ ผู้วิจารณ์เห็นว่า อบายมุข [ที.ปา. (บาลี) 11/247/158, ที.ปา. (ไทย) 11/247/202] ที่ผู้เขียนกล่าวถึงนั้น มีสภาพปัญหา ลักษณะ ประเภท นิยาม ความหมาย โทษ และแนวทางในการแก้ปัญหาแต่ละอย่างที่แตกต่างกันออกไป การดื่มสุราที่ผู้เขียนได้เลือกมาเป็นตัวแทนของอบายมุขทั้งหมดนั้นจึงไม่สามารถสะท้อนปัญหาและเป็นตัวแทนของอบายมุขทั้งหมดได้จริง ดังนั้น ผู้วิจารณ์เห็นว่า ผู้เขียนควรที่จะตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาของโจทย์วิจัยให้ตรงประเด็นและไม่กว้างจนเกินไป เช่น ตั้งชื่อเรื่องว่า “แนวคิดทางพระพุทธศาสนากับการจัดการปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยปัจจุบัน”

2. การนำเสนอข้อมูล ผู้เขียนได้ตั้งชื่อเรื่องว่า “การจัดการเกี่ยวกับอบายมุขในสังคมไทยปัจจุบัน : แนวคิดทางพระพุทธศาสนา” โดยนำเสนอข้อมูลของอบายมุขในสังคมไทยเพียงบางส่วน ไม่นำเสนอข้อมูลอบายมุขทั้งหมดให้ตรงกับชื่อเรื่อง และวิธีการดำเนินการวิจัยที่ผู้เขียนระบุว่า มีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนานั้น ก็ไม่ปรากฏการนำเสนอข้อมูลและการอ้างอิงบุคคลที่สัมภาษณ์อยู่ในงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนั้น ผู้วิจารณ์เห็นว่า การนำเสนอข้อมูลในงานวิจัยนี้ยังไม่ค่อยสมบูรณ์ตรงกับความจริง

3. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนมีการกล่าวถึงผลกระทบของปัญหาสุราจากงานวิจัยต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการนำเข้าสู่ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหางานวิจัยเท่านั้น แต่ไม่มีการอ้างอิง (ทำเชิงอรรถ) ถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นนี้ ผู้วิจารณ์เห็นว่า การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นมีประโยชน์ต่อผู้เขียน ผู้เขียนยังขาดการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งควรจะได้มีการนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสัก 4-5 เรื่อง ระบุถึงประเด็นที่มีผู้ทำวิจัยไว้แล้วและประเด็นที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจน เพื่อที่ผู้เขียนจะได้ทำงานวิจัยชิ้นนี้ ตอบโจทย์วิจัยและตอบโจทย์สังคม

4. การใช้คำตกหล่นและความถูกต้อง งานวิจัยชิ้นนี้ผู้เขียนได้เขียนด้วยภาษาไทยทั้งฉบับ ยกเว้นบทคัดย่อที่เป็นภาษาอังกฤษจำนวน 2 หน้า เป็นงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับจากศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยยกให้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจารณ์พบว่า ในงานวิจัยชิ้นนี้มีการใช้คำที่ตกหล่น เช่น หน้าที่ 5 ใจความว่า “จึงเห็นสมควรศึกษาการจัดการปัญหาที่มีต้นกำเนิดมาจากอบายด้านนี้เป็นการเฉพาะ” ซึ่งในประโยคนี้ตกคำว่า “ मुख ” ไป จึงทำให้ความหมายของคำผิดเพี้ยนไป ส่วนความถูกต้อง เช่น หน้าที่ 1 ใจความว่า “ได้เสนอผลกระทบของปัญหาสุราไว้ว่า มีอยู่ 3 ด้าน ด้วยกัน” ได้แก่ ผลกระทบด้านอุบัติเหตุ... ผลกระทบด้านความรุนแรง... ผลกระทบด้านปัญหาทางเพศ...ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ... นอกจากนี้ ผู้วิจารณ์ยังพบอีกว่า ในบทที่ 4 ของงานวิจัยนี้ มีการใส่หมายเลขหน้า 41 ซ้ำซ้อนกันหลายแห่ง ดังนั้น ผู้วิจารณ์จึงเห็นว่า งานวิจัยนี้ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาไทยและความถูกต้องของการพิสูจน์อักษร เพื่อผู้อ่านจะได้เข้าใจอย่างชัดเจน ไม่เกิดความสงสัย

5. ข้อมูลเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ จากการศึกษาบทความในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจารณ์เห็นว่า เป็นงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ มีความถูกต้องของข้อมูลเกือบจะสมบูรณ์ แต่ยังมีข้อมูลที่ผู้วิจารณ์จะเพิ่มเติมอีกสักเล็กน้อย คือ 1) ข้อมูลเรื่องห้ามดื่มสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ มีปรากฏอยู่ในราชสวัสดิธรรม [ขุ.ชา.ม.(บาลี) 28/1471/283, ขุ.ชา.ม. (ไทย) 28/1471/414] คือ ธรรมสำหรับผู้อยู่ในราชสำนัก, ธรรมของข้าราชการ หรือบางที่เรียกว่า “หลักราชการ” (ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2540) 2) โทษของอบายมุขข้ออื่นๆ คือ โทษแห่งการเที่ยวกลางคืน โทษแห่งการเที่ยวดูมหรสพ โทษแห่งการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาท โทษแห่งการคบคนชั่วเป็นมิตร โทษแห่งความเกียจคร้าน [ที.ปา. (ไทย) 11/249-253/203-205] มีปรากฏอยู่ในสังคาลสูตร 3) ควรจัดให้มีการสื่อสารรณรงค์เพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ปาริชาติ สถาปิตานนท์, ฌรัฐวิภา สินสุวรรณ, ชรัมพร อัยสานนท์, 2554) อย่างจริงจัง และรัฐบาลไม่ควรปล่อยปละละเลยให้มีอบายมุขประเภทอื่นๆ อย่างเสรี

สรุป

จากการที่ผู้วิจารณ์ได้ศึกษาบทความจากโครงการวิจัยเรื่อง “การจัดการเกี่ยวกับอบายมุขในสังคมไทยปัจจุบัน : แนวคิดทางพระพุทธศาสนา” โดยภาพรวมแล้วผู้วิจารณ์มีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้เขียน เพียงแต่มีบางประเด็นเท่านั้นที่ผู้วิจารณ์มีความเห็นต่างจากผู้เขียนดังที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจารณ์เห็นว่า ปัญหาเรื่องอบายมุขในสังคมไทยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน รัฐบาลหลายยุคหลายสมัย ได้พยายามจัดการกับปัญหาอบายมุขต่างๆ มาโดยตลอด โดยมาตรการทางกฎหมาย แต่ก็ไม่สามารถทำให้หมดไปจากสังคมไทยได้ รัฐบาลบางยุคบางสมัยกลับส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดอบายมุขเสียเอง รัฐบาลที่แก้ไขปัญหาอบายมุข ควรจะแยกประเด็นออกจากกันระหว่างปัญหาทางศีลธรรมและปัญหาทางจริยธรรม เพราะปัญหาทางศีลธรรมจะบ่งไปทางผิดหรือถูก ดีหรือชั่ว บุญหรือบาป แต่ปัญหาทางจริยธรรม จะบ่งชี้ไปทางควรหรือไม่ควร เหมาะสมหรือไม่อย่างไร ซึ่งในทางจริยศาสตร์ถือว่าเป็นทางสองแพร่ง (Dilemma) คือ ผู้ปฏิบัติจะต้องพิจารณาตัดสินใจเองว่า ควรหรือไม่ควร เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จะต้องพิจารณาในประเด็นอื่นๆ ประกอบว่าคุ้มหรือไม่คุ้มกับผลที่ได้รับเมื่อกระทำลงไป มีใ้เชื่อว่ามุ่งประโยชน์จากภาษีเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ดังนั้น ผู้วิจารณ์ จึงเห็นว่า การนำแนวทางด้านเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ซึ่งมีนักปราชญ์ท่านได้เสนอแนะชี้ช่องทางไว้ให้แล้ว และการนำหลักธรรมที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา มาจัดการแก้ไขปัญหาอบายมุขในสังคมปัจจุบัน จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องวิธีและยั่งยืน นำความสุขมาสู่สังคมไทย ได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,2535.
- _____. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,2539.
- ชวโรดมน์ วัลย์เมธี. “การจัดการเกี่ยวกับบอบายมุขในสังคมไทยปัจจุบัน : แนวคิดทางพระพุทธศาสนา”. **รายงานการวิจัย.** ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2553.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. **ทรงสนะทางการเมืองของพระพุทธศาสนา.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท สามัคคีสาส์น จำกัด ,2540.
- ปารีชาติ สถาปิตานนท์ณัฐวิภา สิ้นสุวรรณธรรม อัยसानนท์ ,. **การสื่อสารธรรมะเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: เหลียวหลัง แลหน้า ลงมือ และเรียนรู้.** กรุงเทพมหานคร : PNP GROUP CO.LTD. ,2554.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 16, กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส. อาร์. ฟรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด ,2551.